

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA :
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cine face confesionalism.

În preajma marelui lupte pentru votul universal, menite să ne închege și mai mult într'un corp solidar și puternic, iată că între noi să ridice din nou chestia confesionalismului. Cu aierul unei acuze infamante zdrobitoare confrății dela Blaj ne aruncă învinuirea confesionalismului, ne acuză că hrănim o ură ascunsă asupra tot ce nu i ortodox și mai ales asupra toată suflarea unită cu biserica Romei.

Răspingem din capul locului cu toată energia învinuirile confrăților dela Blaj. Atitudinea și direcția acestui ziar în vârtejul luptelor noastre este precizată prea bine decât să mai încapă chiar și umbra unei bănueli asupra principiilor și motivelor ce ne conduc. *Principiul naționalismului politic și cultural* acesta este farul ce ne călăuzește și ne va călăuzi întotdeauna.

Înainte ochilor noștri să deschid orizonturile largi, zările adânci cari cuprind trecutul și viitorul unui popor mare și unitar de 12 milioane de români, aceiaș prin limbă, prin conștiință, prin cultură și prin idealul unui viitor comun ce-i călăuzește.

În cadrul acestei preocupări nu pot intra meschinele puncte de vedere ale confesionalismului, ale provincialismului sau altor orientări mărunte cari despica și desfac în fracțiuni anorganice marele trup organic al neamului nostru.

Cititorii noștri știu prea bine că noi am cruțat și cruțăm pe membri clerului nostru ortodox până la cele mai înalte grade ale ie-

rarhiei tot atât de puțin ca și pe membri clerului unit atunci când ei săvârșesc păcate împotriva naționalismului românesc. Întâmplarea a voit ca tocmai în vara aceasta să avem locul de-a dovedi aceasta cu prilejul sfințirii de biserică dela Șiria. Confrății din Blaj s'ar fi putut convinge atunci că nu cunoaștem motive confesionale nici pentru nici contra când este vorba de actele clerului din preajma noastră.

Mai mult chiar, acuza de confesionalism ce ni-să aruncă este direct absurdă. Căci cine ar putea da dovadă de ură împotriva uniților decât o redacție de neuniți sau invers? Ei bine, în redacția noastră uniții și ortodoxii sunt reprezentați în număr cam egal. Cum vă închipuiți că ar putea fi aici vorba de-o direcție unită sau ortodoxă?

Nu, nu confesionalismul poate fi motivul care ne-a călăuzit pe noi atacând pe P. S. Sa episcopul Hossu al Lugojului. Și pentru a arăta cât de puțin confesionalismul ne călăuzește, am publicat ieri și a doua din numeroasele »desmințiri« ce ne-au venit, deși mărturisim că ne-am simțit foarte ispitiți de-a provoca »desvălirile« prin alte ziare cu cari ne amenința autorul ei în caz de nepublicare.

Să admitem chiar că tonul în care am atacat pe P. S. Sa episcopul Hossu a fost poate cu o nuanță mai aspru decât gravitatea faptelor. Dar este sigur că nu poate fi vorba aici decât cel mult de această nuanță a tonului, căci în fondul chestiunii, dreptatea noastră nu ni-se poate discuta.

Regretăm că suntem nevoiți să spunem lucrul acesta: Nu știm dacă lucrul s'a făcut intenționat sau nu, dar constatăm faptul că primirea episcopului de Lugoj la Săn-Miclăuș nu a avut acelaș caracter ca primirea episcopului de Arad cu câțiva ani în urmă. Pentru primirea de atunci cu banderiu cu tricolor, românii ortodoxi din Săn-Miclăuș *au trebuit să sufere prigonirile autorităților și au fost pedepsiți cu amenzi și temniță.*

Cum se face însă că la câțiva ani mai târziu episcopul Lugojului interzice subalternilor săi »orice manifestație de stradă«, după cum spune textual *un personaj din anturajul episcopului* în »Voința Națională« din București și după cum au recunoscut și confrății dela »Unirea«? Și oare cum se face că toate ziarele ungurești rasună de laudele P. S. Sale episcopului Hossu care la Săn-Miclăuș a dat o pildă de patriotism specific unguresc? Și cum se face că imediat ce un ziar românesc spune aceleași lucruri comentându-le firește astfel decât cutare »Hirlap«, imediat un aparat întreg de desmințiri e pus în mișcare în ziarele românești, în vreme ce în ziarele ungurești nu a apărut nici un cuvânt de desmințire? Nu cerem, se înțelege, ca episcopul din Lugoj să dea vre-o declarație »ultraistă«, căci — durere — ne-am obișnuit să fim mai puțin exigenți cu prelații noștri, nu cerem decât desmințirea *faptelor*. Cerem să se spuie și în ziarele ungurești că primirea episcopului la Săn-Miclăuș a avut un caracter »patriotic« *contrar dorinței episcopului* care a rămas surprins de ea, și cerem să se mai spuie și

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

La Putna.

Departa zările sunt limpezi,
Și din splendoarea întregii firi
Cu strai de raie învesmântat-e
Locașul sfintei mânăstri.

Din larg de șesuri poposit-au,
Și de prin munți întunecoși,
In jurul zidurilor negre,
Talașuri albe de poși...

Vrăjesc cântările de preoți
Intinsa mare de norod,
Și glasul clopotelor chiamă
Pe 'n veci slăvitul voevod...

Dar când genunchele se pleacă,
Și-atâtea gânduri înfloresc

*Din vremi ce pururi lumina-vor
Intregul suflet românesc;*

*Un dor ascuns mă răzvrătește
Și nu-mi dă pace să mă 'nchin:
Părinte-al neamului, stăpâne,
Tu știi că dormi sub cer străin?*

G. Tutoveanu.

Di Z. Bârsan — polemistul...

De azi încolo di Z. Bârsan nu mai poate fi socotit numai ca un actor, ce-i drept, cu mai puțin talent, dar cu o pregătire destul de serioasă și folositoare la începutul unei modeste mișcări teatrale. În dsa nu mai vedem azi nici măcar pe sfiosul și dulceagul poet liric. Dsa e mai mult, — e polemistul, care dintr'o săritură ajunge pe culmi...

E vorba de un articol, prin care di Bârsan cu o îndrăzneală uimitoare, răspunde la învinuirile drepte ale dlui Iorga.

Că di Bârsan a venit pe aici cu comedioane italienești rău alese și rău localizate; că în tim-

pul din urmă apărăa printre noi ca un martir desguștat, lăsând să se înțeleagă că nu suntem vrednici... de înaltele dsale daruri; că în trupa dsale se găsiu băiețandri, chemați să ne arete și nouă — »naivilor« — gesturile picante ale nu știu cărei coane Zița dela mahalaua! Bucureștilor, — toate astea-s lucruri cunoscute și la noi. Dar în ciuda tuturor acestor mizerii, l'am primit pe di Bârsan, și mai departe cu aceeaș caldă bunăvoință. Credeam că între împrejurările noastre, trebuie să ne bucurăm și de puținul bine, ce ni-se face. Și mai credeam, că va veni altcineva, mai competent decât noi, să l' judece pe di Bârsan, și să i spuie greșelile. — I le-a spus di Iorga. Și urmarea... un polemist, care, în loc de recunoștință, aruncă petriceie în fața fostului său învățător.

O scurtă plimbare prin arti olul dlui Bârsan ne va arată până la ce adâncimi se poate cobori un suflet gingaș de artist.

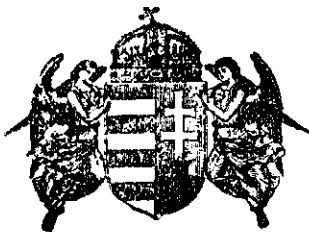
Di Bârsan e grozav de supărat pentru critica aspră și dreaptă a dlui Iorga. De aceea...

... Acolo pe unde am umblat și muncit, precum de sigur și în România (știți sigur dle Bârsan?), multe din spusesele dlui Iorga nu mai sunt luate în serios...

Neumann M.

Mare deposit de

haine pentru bărbați, băeți și fete.

furnisorul curții ces. în Arad.

A apărut prețcurentul ilustrat al articlilor

recunoscuți de calitatea cea mai bună.

La dorință gratuit și scutit de taxă.

prin ziarile din Pesta că s'a cântat »Deșteaptă-te române«, că o poartă triumfală are o inscripție românească și că nimeni nu a vorbit »de punctul de vedere național unguresc« ce trebuie să ne conducă.

Iată cine face adevăratul confesionalism. Iată cine caută să puie confesiunea cealaltă în lumină »antipatriotică«, prin acel minus de naționalism pe care-l dovedește înaintea opiniei publice ungurești. Iată cine face adevăratul confesionalism cerându-și dreptul de a fi mai puțin aspru judecat decât un prelat ortodox care nici el nu a păcătuit altceva decât că a vorbit ungurește.

Iată cine face adevăratul confesionalism ca bunăoară confrății dela »Unirea« cari văd motive confesionale acolo unde nimeni nu s'a gândit la ele!

Nu domnitor, nu suntem dispuși să acordăm nici de frica acuzei de confesionalism, nimănui privilegiul de a fi mai puțin naționalist decât altul. Repetăm ceea ce am spus și dăunăm: Nu vrem oameni cari sunt naționaliști cu naționaliștii și patrioți cu patrioții. Vrem oameni egali cu sine înșiși căci aceasta o cere naționalismul, dragostea sinceră pentru neamul nostru și nu măruntele preocupări confesionale.

Moștenitorul nostru de tron la Sinaia. A. S. R. și Imperială Arhiducele Franțz Ferdinand, moștenitorul tronului Austro-Ungar, este așteptat să vie la Sinaia în ziua de Luni 22 Septembrie.

Camera deputaților se va întruni, întâi oară după vacanțe la 22, camera magnaților la 23 Septembrie. Miniștrii vor prezenta mai multe proiecte de legi, între cari proiectul bugetului pe 1909. Camera se va ajura apoi iarăși până după ședințele delegațiilor. Guvernul intenționează ca pentru încheierea discuției bugetare încă în anul acesta, să se folosească de lex Nagy E. De reformele electorale comunicatele semioficioase nu fac amintire.

Intrevederea Aehrenthal-Iswolki. În șirul întrevederilor menite să limpezească atitudinea

puterilor față de chestiunile externe actuale întrevederea de azi, Aehrenthal-Iswolki, va desăvârși ca o ultimă trăsătură de creion armonia liniilor în perspectiva păcii europene. Politica mondenă frământă azi două chestiuni mari: situația Turciei și a Marocului. Pentru cea dintâi puterile și-au impus conduita pașnică expectativă, față de a doua semnele lasă a concluda de asemeni o procedură armonică. Pentru monarhia noastră chestia Marocului zace în afară de sfera ei de interese, tot astfel și pentru Rusia, a cărei atitudine nu poate fi decât favorabilă aliatei sale, Franța. Se speră deci că nota franco-spaniolă va fi apreciată cu obiectivitate, fără a se jiga interesele Franței.

Din comentariul semioficios ce se face din prilejul întrevederii dela Buchlau, în Moravia, reținem următoarele:

Intrevederea dela Buchlau risipește prin chiar și faptul ei svonorile tendențioase, că chestiunea liniei ferate Sandjak ar fi stârnit controversii de natură a rupe bunele relații dintre Viena și Petersburg. Intrevederea de acum dovedește, că cele două puteri vor proceda solidar în chestiunile balcanice. Interesele Austro-Ungariei și ale Rusiei pretind menținerea bunelor relațiuni între cele două puteri, o politică aceasta care slojește necesitatea păcii europene. E îmbucurător faptul, că ministrul de externe rus s'a folosit de timpul petrecerii sale în Austria pentru a scoate în evidență faptul că aceste bune relații se cultivă și mai departe.

Dietele provinciale din Austria. Ieri s'au deschis dietele provinciale din Boemia, Carinthia și Salzburg. După cum se anunță din Viena, prima ședință a dietei provinciale din Praga a fost viu agitată. Deja în ziua întâi s'au deslăntit animositățile dintre cehi și nemți. Cehii profitând de majoritatea lor n'au ales nici un neamț între notarii dietei. În cele mai multe dintre dietele provinciale se vor prezenta proiecte de rezoluție, cerându-se noi reforme electorale. Se va pretinde lărgirea legii electorale așa ca pe lângă cele trei curii existente să mai între și a patra curie a celor cari au fost excluși dela dreptul de vot.

Ziaristii englezi la Budapesta. Opt ziaristi englezi, redactorii mai multor reviste econo-

mice de frunte, au sosit alaltăieri la Budapesta cu gândul să studieze situația economică a Ungariei în oglinda instituțiilor agricole din capitală. Ca întotdeauna cu asemenea prilejuri și acum, guvernul a organizat mari părăzi, menite să împăingenească ochii celor veniți din străinătate, pentru a nu vedea mizeria țării ascunsă după strălucirea sedițioasă a capitalei. »B. H.« scrie întru întâmpinarea oaspeților în numărul său de ieri un prim advertisement, redactat paralel și în englezește. Articolul solicează dela oaspeți obiectivitate în judecarea referințelor economice și culturale din Ungaria, obiectivitatea este însă să resulte numai laude și elogi. »Népszava« opune sub titlul »Audiatum et altera pars« un articol bazat pe cifrele statistice oficiale, făcând tabloul întunecat al adevăratelor stări din Ungaria. Cu tot advertamentul imperialistei nădăjduim, că ziaristii englezi vor pătrunde adevărul.

Vizita dlui Sturdza la prințul Bülow.

Un ziarist descrie în »Nouie Fr. Pr.« vizita dlui Dim. Sturdza în casa cancelarului Bülow, la Nordeney:

Bülow invitase pe dl Sturdza la un prânz, la care a asistat și susnumitul ziarist.

Înainte de începerea prânzului, principesa Bülow a început o vie conversație cu dl Sturdza, vechiul amic al ei și al soțului ei, încă de când se aflau în București, și erau și ei invitați de dl Sturdza la diferite prânzuri.

După sosirea tuturor oaspeților, trecură cu toții în sala de mâncare, Dl Sturdza oferi principesei brațul.

La masă s'a vorbit despre toate, afară de politică.

Prințul Bülow nu s'a putut stăpâni însă de a lăuda pe vechiul său amic, dl Sturdza, zicând că e un încercat financiar și un bun istoric. L'a întrebat apoi cât venit aduce României monopolul tutunurilor.

Dl Sturdza răspunde că i aduce 30 de milioane pe an.

Bülow își exprimă părerea de rău că Bismarck n'a putut să introducă în Germania monopolul tutunurilor care ar fi dat Statului un venit de 400 sau 500 de milioane de mărci.

Și de ce?

... Fiind dsa astăzi un publicist desamăgit, care a vrut să ia cu asalt popularitatea, s'a încercat pe toate terenele, și a suferit naufragiu (auzi! auzi!) în cele mai multe...

Va să zică, dl Iorga e un publicist desamăgit, care a suferit naufragiu și de aceea spusele d-sale nu mai sunt luate în serios. Și...

... Din pricina aceasta nici eu n'am putut să mă supăr, când îl vedeam amestecându-se în activitatea mea și vorbind cu acreală și răutate de ea...

Cu alte cuvinte, dl Iorga e la un nivel moral atât de scăzut, că nici măcar să te mai supere nu poate. Altul, în astfel de cazuri, nu și-ar mai pierde vremea cu răspunsuri. La dl Bârsan însă, e altceva la mijloc: —

Gândindu-mă, că s'ar mai găsi cetitori cari să-l asculte, — vai, sunt așa de mulți naivi la noi!...

Da, da, sunt mulți naivi la noi... Ce să-i faci? Și s'ar putea întâmpla, că dnul Iorga să fie crezut de acești naivi mulți — cu toate, că »pe unde am umblat... spusele dlui Iorga nu mai sunt luate în serios...«

Bine, dle Bârsan, nu vezi că ne încurcăm? — Căci ori nu sunt naivi, ori dacă sunt, spusele

dlui Iorga sunt totuși luate în serios. Una din două, nu-i așa?

Dar să trecem. Ce spune dnul Iorga?

...Că vina puținului progres ar fi faptul, că eu m'aș considera »genial«...

Aici, i-aci!

...Invinuirea asta e absurdă...

Să auzim motivul:

...Căci din toate calitățile mele nu poate fi numită »genială«, decât cel mult nepăsarea mea față de săcăiile mărunte și necmne ale dlui Iorga...

— Așadar, nu ești genial?

— Nu sunt — dar...

— Dar?

— Dar am o însușire genială: nepăsarea.

Și într'adevăr e genială nepăsarea asta. — Te critică cineva. Nu-ți pasă. Dar te aprinzi și îți și gesticulezi repede, nervos, urit, ca o babă câtrănită... Toemai fiindcă nu-ți pasă... Și vezi:

...cât privește activitatea mea publică, critica e liberă...

Totuși...

... Nu este în drept ori și cine să se erijeze (?) în critic dramatic...

Cum vedem, cu voia dlui Bârsan, critica e

liberă, numai cât nu este »în drept« ori și cine. De pildă...

... cât pentru dl Iorga, pe care îl cunosc așa de bine (bine de tot?) am onoare (hm, am început să-i dăm cu onoarea...) am onoare a spune, că cel din urmă ziarist are mai multă competență în ale teatrului...

Încetul cu încetul ne limpezim. Critica e liberă, dar nu este în drept ori și cine s-o facă, mai seamă nu este în drept acel oare-care Iorga... care n'are nici atâta competență, cât cel din urmă ziarist, punem cazul, vr'un Honigmann de pe la... »Ordinea«. Și asta din cauza cuvântului »genial«, pe care acel Iorga l-a amintit, ca o slăbiciune a dlui Bârsan...

... dl Iorga a dovedit totdeauna aceeași atitudine falsă, fie față de poezie sau artă dramatică, fie în orice manifestație, pentru aprecierea căreia să cere un gust mai rafinat și un mai pronunțat bun simț...

Adevărat. Ca să intri într'o discuție asupra artei, trebuie să ai bun simț și gust rafinat — altfel... Dl Iorga are și bun simț și gust rafinat... odată, când primea acasă pe dl Bârsan, începătorul, și-l mângăia încurajându-l și sfătându-l părintește... Azi, fiindcă s'au trecut acele vremuri bune, dl Iorga e un simplu gazetar...

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — măstru de monumente și pietre de simț.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură. Magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-ut. nr. 21.** Telefon 668. Filiale: Nagyvárad, Nagybány, Déva și Bánpartok.

Sturdza povestește că a ținut o lungă conferință lui Bismarck asupra monopolului tutunurilor și zice că a fost pentru el un adevărat noroc că a avut a face cu Bismarck în viața sa.

„Cu cât mai mult ne depărtăm de dânsul, exclamă Sturdza, cu atât mi-se pare mai gigantică personalitatea lui și mai cu seamă când îl considerăm în cadrul istoriei iar nu în acela al ideilor contemporanilor lui“.

În acest moment Bülow ieși din sală și în lipsa lui, Sturdza zise că nici lui Bülow nu i-se poate tăgădui merite de mare înțelepciune și de bărbat de stat care știe să conducă soarta Germaniei și politica internațională, menținându-se în spiritul marelui său predecesor.

S'a vorbit apoi de vila Malta, cumpărată de Bülow la Roma, de ultima vizită a soților Bülow la Roma și la Papa, de impresiunea ce au avut-o la Vatican.

Sturdza a vorbit apoi de celebra monastire Montecassino, din Italia, cu splendida ei colecție de cărți, și despre alte părți ale Italiei.

La cafea, Bülow a exclamat pe neașteptate: „Dle Sturdza, trebuie să te răpesc pentru un moment oaspeților mei“.

Sturdza își sorbi cafeaua repede, Bülow îi luă brațul și-l conduse în cabinetul său de lucru unde cei doi bărbați de stat au avut o conferință de două ore.

Din România.

Di general Alex. Averescu, ministru de războiu, va să-și mână în capitală, venind din Germania, unde a asistat la manevrele imperiale.

Drapelul veteranilor din Craiova. La Craiova a avut loc botezul drapelului societății »Smărdan« a veteranilor din Oltenia. Serviciul divin a fost oficiat în biserica Madona Dudu. Nașul drapelului a fost dl general Gigirtu. La solemnitate au asistat dnii Vercescu prefectul județului, Ciocazan, primarul orașului și o numărăoasă asistență. După sfîntirea steagului dl general Gigirtu a ținut o frumoasă cuvântare descriind peripeziile zilei de 30 August, luarea Griviței. Seara a avut loc la primărie o frumoasă recepțiune, la care au luat parte toate persoanele oficiale și veteranii.

O nouă școală de meserii. Cu începerea dela 1 Octombrie a. c., se înființează în orașul Giurgiu o școală inferioară de meserii.

Școala va avea la început numai un atelier de lemnărie.

... Di Iorga nu mă înțelege (e și greu), fiind un suflet prea înrăit și prea îmbătrănit în spasmiurile vanității...

Resumăm. Di Iorga scrie un articol despre mișcarea teatrală în Ardeal, și atinge, în legătură cu asta și greșelile dlui Bărsan asupra căruia în primul rând trebuie să cadă sarcina răspunderii. Cuvântul dlui Iorga, ca întotdeauna, îl primim și acum cu aceeași bucurie, pentru că noi primim în dsa pe omul ales și chemat să ne călăuziască.

Pe dl Bărsan îl doare însă judecata dreaptă. Și iată că Iorga, îndrumătorul și apostolul de atât dată, pentru dsa ajunge să fie acum un suflet înrăit și îmbătrănit în spasmiurile vanității, un publicist mărunț și nedemn, un frazeolog lipsit de gust și de bun simț, un naufragiat...

Ce rușine!... Ne pare rău, că suntem nevoiți să mai spunem și vorba asta.

În ziarul nostru i-s'au adus multe laude dlui Bărsan și, uite, recunoaștem, că ele nu erau nemeritate. Dar nu și-a dat dsa seamă, că aceste laude să adreseze mai întâiu cauzei mari, căreia așteptam să i-se închine cu totul, și omului, care să truda să deschidă o cale printre mărcini?

Noi nu ne așteptam ca dsa să fie cu vremea așa „nepăsător“ de sfaturi bune; — și nu credeam, că poetul și foietonistul nostru delicat, să va desminți în urmă printr'o polemică urtă...

Ne pare rău, nesfârșit de rău ne pare, dle Bărsan...

C. Naim.

Inscrierile se fac la direcțiunea gimnaziului.

Regimul școlii este externatul.

Doritorii să urmeze cursurile școlii trebuie să prezinte cel puțin certificatul de absolvire cursului primar.

Lupta în comitate.

Congregația comitatului Timiș.

Despre ședința acestei congreșțiuni mai primim următoarele amănunte: La votarea celor două sporuri de impozite ($1/2$ 0/0 pentru societatea agronomă a boierilor unguri și $1/2$ 0/0 pentru scopuri culturale ungurești) au vorbit contra din partea românilor dnul Dr. Aurel Cosma și dnul Dr. Iuliu Coste, veștejind sistemul actual, care încarcă poporul cu dări nefolositoare sau chiar păgubitoare culturii sale materiale și morale.

A mai vorbit de-asemena contra ungu-rul Ambrózy protestând și el împotriva noilor sarcini.

Cu atât mai obraznici au fost alți doi oratori. Renegatul Sztura Szilárd, crescut cu prescura românească, a atacat cu violență pe naționaliști acuzându-i că împiedică me sul regulat al ședințe or.

Poate și mai violent a fost *Fülepp* care a făcut mult sgomot și a cerut, el *consilierul regesc* să se ia măsuri extraordinare împotriva naționaliștilor, amenințându-i că *vor fi scoși cu sulțile din sala congreșției.*

În contra tonului acestuia de instigație, vrednic de-a fi recomandat în atențiunea *procurorului*, au protestat cu energie dnii Dr. Cosma și Dr. Coste, iar la urmă dnul Dr. Al. Marta a cerut ca sporurile de impozite propuse de autorități să se ia dela ordinea zilei. La votare propunerea d-sale a fost primită, căci naționaliștii români, nemți și sârbi votând solidar, a lipsit majoritatea de două treimi necesară pentru votarea noilor impozite.

La discuția rescriptului comitatului *Trencsén*, care cere legiuirea votului plural, reprezentanții români *Pepa*, *Dr. Adam* și *Dr. Marta* au vorbit contra lui cerând înscrierea în lege a votului universal. Ei au cerut votarea nominală, dar cererea lor a fost respinsă.

De-asemena majoritatea ungurească a respins hotărârea consiliului comunal din *Șiștaroveț*, care a votat școlii românești din acea comună un ajutor de 1000 de cor., cu toată argumentarea dlui dr. Marta care a vorbit pentru ea.

Congresul dela Carlovăț.

Ieri s'a deschis iarăși congresul național bisericesc al sârbilor la Carlovăț, întrunit ca să asculte rescriptul *Maiestății Sale împăratului* prin care în urma neînțării episcopului *Smeianovici* se orînduiește o nouă alegere de patriarh. Congresul l-a deschis episcopul de *Pakrac Miron Nicolici*, în fața unei mari asistențe de preoți și mireni. Dintre episcopi au fost prezenți administratorul patriarhiei *Lucian Bogdanovici* și episcopii *Mihai Grnici* și *Mitrofan Sevici*. *Smeianovits* și *Leticia* au lipsit.

La începutul ședinței deputatul *Dușan Popovici* spune că s'a violat imunitatea deputaților congresuali prin ținerea în arest preventiv a membrului *Valerian Pribicevici*, învinuit de complicitate în propagandă pansârbească. Propune ca scrisoarea lui *Pribicevici*, prin care anunță că e împiedicat de-a lua parte la congres să fie supusă deliberării comisiei competente. *Damitru*

Musitzky, sârb radical, spune că deputații congresuali nu sunt imuni. Majoritatea adoptă părerea lui *Musitzky*.

S'a exmis apoi o deputație care să invite pe ministrul *Günther*, comisarul *regesc*, la congres. Venind dl *Günther* se citește rescriptul regal, în care se orînduiește noua alegere, neamintind motivul neînțării lui *Smeianovici*.

Comisarul rostește apoi o vorbire scurtă fixând un termen de trei zile pentru hotărârea zilei de alegere.

În ședința de după amiază congresul a hotărît cu majoritate de voturi, ca ziua alegerii să se fixeze *Vineri*. „Alegerea deci probabil se va face *Sâmbătă*“.

După cum se anunță din *Carlovăț* radicalii au ținut o ședință după congres în localitățile clubului lor, discutând atitudinea partidului față de alegerea viitorului patriarh. În ședința aceasta au hotărît, ca sub conducerea membrilor *Iasa Tomici* și *Damitru Musitzky* să meargă o deputațiune la *Budapesta* pentru a talmăci guvernului dorințele radicalilor cu privire la alegerea patriarhului.

Situația încă nu e lămurită, sârbii radicali par învoșiți a sprijini pe agreeatul guvernului, slugarnicul *Lucian Bogdanovici*, dacă în schimb guvernul le-ar da anumite garanții că nu se va mai atinge de autonomia bisericii sârbești. Sârbii independenți de altă parte sunt nemulțumiți cu atitudinea radicalilor și îndărjiți împotriva candidatului impus de guvern.

Din străinătate.

Împăratul Wilhelm în Alsacia. În preumblarea pe care a făcut-o cu automobilul prin Alsacia superioară, împăratul *Wilhelm* a fost pretutindeni primit cu entuziaste ovațiuni. La orele 6 seara, împăratul a ajuns aci. Orașul era bogat decorat. A domnit peste tot un mare entuziasm. Guvernatorul, primarul și ceilalți demnitari l-au condus în sala municipalității, unde a fost salutat de către reprezentanții orașului, de autorități și de cler. Primarul a ținut un discurs, și a sfârșit strigându: *Să trăiască împăratul!* Muzica a intonat imnul național. Împăratul *Wilhelm* a apărut în urmă în balcon mulțumind publicului pentru ovațiuni și apoi la orele 6 și 56 a plecat la *Wildpark*.

Ziarul »*Petit Parisien*« spune că în cursul convorbirii pe care a avut-o la *Schlucht* cu comisarul francez, împăratul *Wilhelm* a regretat că nu poate usă de ospitalitatea solului francez din cauza lipsei de timp și a adogat că poate ocaziunea se va mai prezentă.

Congresul Eucaristic dela Londra. Miercuri 9 Septembrie st. n. s'a deschis la Londra în catedrala dela *Westminster* al 19-lea congres eucaristic, sub președinția delegatului papal, cardinalul *Vincent Vannutelli*. Primul congres s'a ținut în 1841 la *Lille*, iar pentru a treia oară e chemat la președinție acelaș prelat: cardinalul a presidat și la *Tournai* și *Metz*.

Prin numărul și rangul eclesiastic al asistenților, congresul din anul acesta va întrece în splendoare pe toate celelalte. La congresul dela *Tournai*, *Vannutelli* era singurul cardinal. La *Metz* au fost prezenți doi cardinali și 25 episcopi: La *Londra* asistă nouă cardinali și peste o sută de arhiepiscopi și episcopi, venind din toate părțile globului, din *Peru* și din *Chili*.

Lumea catolică e foarte impresionată de faptul că congresul se ține într'o țară protestantă. Cuvântările se vor rosti în limba latină.

Joi 10 Sep. episcopul *Amette* a celebrat slujba bisericească; iar la 12 Septembrie s'a zis evanghelia după ritual ortodox. S'a bătut o medalie comemorativă a congresului, în formă de cruce bizantină cu o panglică cu culorile papei, galben și alb. Cardinalul delegat părăsind *Roma*, a vorbit de interesul și de afecțiunea pe cari *Papa* le poartă *Angliei*.

Și în prezența spectacolului unui mare popor care acordă cu atâta generositate ospitalitate unei religii care nu e a sa, și în fața unei mulțimi cosmopolite, adunate din toate unghiurile globului pământesc, catolicii își amintesc cu durere de pierderea *Francei*.

Rusia și Turcia În interviul acordat reprezentantului Agenției Telegrafice din Petersburg (Vestnic) de către ministrul afacerilor străine al Turciei, Tewfik pașa, acesta a declarat că Turcia va urmări față de toate puterile o politică pașnică și amicală, apărând interesele naționale și neamestecându-se în conflictele internaționale.

Raporturile cu Rusia sunt din cele mai bune și noul ambasador turc la Petersburg a primit ordine de a le menține și pe viitor cât mai amicale.

În Macedonia, Turcia se va strădui să introducă reforme ca în toată țara. Prima reformă va fi cea a justiției.

*

Conflictul turco-bulgar. Agentul diplomatic bulgar Geșow nefiind invitat la prânzul diplomatic de Sâmbătă la ministerul afacerilor străine și neprimind nici o lămurire satisfăcătoare asupra întrebării sale, a fost însărcinat de către guvern să părăsească Constantinopolul dacă nu va primi invitațiune până seara. Până la orele 6 Geșow n'a primit invitațiune.

— D. Geșow, agent diplomatic al Bulgariei, nefiind invitat la prânzul dat de ministrul de externe, a plecat ieri seară din Constantinopol.

*

Situația în Maroc Ziarul „Matin“ află din Tanger că au sosit scrisori din partea lui Hafid conferind lui Manebbi puterea de a negocia cu reprezentanții Puterilor. Hafid ar recunoaște în principiu actul dela Algeiras, ar compta să obțină în mod amiabil modificări mai cu seamă în ce privește organizarea poliției și ar căuta să facă cu Franța o transacțiune privitoare la revendicările ei particulare.

În Mogador, proclamarea lui Mulai Hafid s'a făcut cu un extraordinar entuziasm.

O scrisoare a lui Mulai Hafid către corpul diplomatic zice că Mulai recunoaște angajamentele predecesorului său în special actul din Algeiras; cere a fi recunoscut de puteri și se bizue pe sprijinul lor pentru a duce la bun sfârșit reformele prevăzute în acel act.

Mișcarea culturală.

Petrecere în Bolan. Tinerimea cu carte din Boian și jor vă invită la petrecerea de vară împreună cu concert și teatru ce se va aranja în 8/21 Septembrie 1908 în pavilionul clădit anume în curtea dlui Pantilie Ivan, cu prilejul sfințirii bisericii greco-orientale. Venitul curat este destinat bisericii noi zidite. Suprasolvirile se vor primi cu mulțumită. P. T. Oaspeți, cari vor voi să ia parte la prânzul comun de după sfințire, sunt rugați să și anunțe O. D. Iosif Crișan, paroh, participarea, cu 2 zile înainte.

Program: I. Cântări executate de coral teologilor din Sibiu. II. „Așa a fost să fie“, piesă populară într'un act, de Al. Tințariu. După teatru, joc.

*

Sfințire de steag. „Reuniunea a II-a de înmormântare din Deva“ filia Cavin Ghioroc-Miniș-Pauliș, invită la sfințirea de steag și adunarea generală a filiei acestei reuniuni, ce se va ține la 20 Septembrie 1908, Duminică după amiază la 3 ore în Biserica gr.-or. din Miniș.

Program: I. Sfințirea steagului reuniunii. II. Adunarea generală.

1. Deschiderea adunării generale prin directorul reuniunii.

2. Raportul despre starea și lucrarea filiei reuniunii pe anul 1907 prin dl Petru Pelle.

3. Problemele „Reuniunii a II-a de înmormântare din Deva“ și a filiei sale, banca „Industria“ din Deva: a) prin înființarea a 100 de filii; b) prin ajutorarea a 12 învățători călători, pentru a lăși în popor economia rațională și industria din patrie; c) programul „Bunului econom“ din Deva, oa organ oficios al reuniunii; d) înființarea unei școli economice și de industrie pentru orfanii talentați ai reuniunii cu ajutorul mai multor bănci, corporațiuni bisericesti și a altor factori binevoitori. Prelegere liberă de August A. Nicoară. Încheierea adunării generale.

III. Inscierea de membrii noi cu câte 2 cor. 60 fil. taxă de înscriere de persoană. — August A. Nicoară, directorul reuniunii, Petru Pelle, directorul filialei.

SOCIALE.

Bietul Anonim...

Dintr'un sătuleț, de departe ne vine o dare de seamă, lungă și doioasă, despre petrecerea de vară a „inteliginții din loc și jur“. Autorul, necunoscut de altfel, cere să-i ascundem numele. O facem cu plăcere, dar să ne ierte, că nu-i publicăm și plânsoarea. Cum am zis, prea e lungă și prea e înduioșătoare... Înțelegem totuși, că durerea D-sale trebuie să treacă dela inimă la inimă, de aceea suntem nevoiți s'o cuprindem într'un mic resumat.

Iată, de ce-i vorba.

...Eră cât pe-acel să treacă un an fără ca într'un loc ori altul viața noastră socială să se manifesteze... În clipele din urmă însă ne-a fost dat să avem o convenire în comuna Șanturug. Această comună în urma situației sale... având o comunicație excelentă... gară în loc... centru comercial pentru mai multe comune apropiate... având o bancă... poate — recte — ar putea să înainteze cu pași repezi... să devină cu timpul un mic centru cultural de însemnătate...

În urma acestor împrejurări... a produs vie bucurie învitate la petrecerea de vară a inteligenței de aci și jur. — A venit multă lume. Păcat, că (între paranteze fie zis) comitetul aranjator cu doi membrii preoți, n'a avut bunul simț creștinesc să nu aranjeze o petrecere în zi de post...

Dar, să înșirăm pe scurt toată povestea:

...Invitări elegante la o petrecere fără nici un rost cultural, fără nici o randuială. Publicul — în special damele — nu este întâmpinat și condus în sală de nime. Mergem în sală, ca oile în strungă. Aranjierii, — caută-i cu lampa lui Diogene...

În sală, oameni de toate categoriile și de toate neamurile. Larmă, învălmășală, praf...

Vrei să dansezi ca necunoscut în partea locului — te trezești frumușel învărtindu-te cu o simplă — săsoaică...

La joc nu conduce nime. Țiganul cântă ce-i place lui. Cei, cari ar fi chieși să dea tonul, stau la masă, într'un colț, și-și ciocnesc paharele...

Amărit, de câte le-am văzut, dau să plec, — umbrela mea nicăiri! Mi-au farat umbrela...

Și pe de-asupra a trebuit să mai plătesc și 2 coroane, la intrare...

Vă spui drept, die, redactor, că m-am revoltat până în adâncul sufletului meu de-atâta ticăloșie. În viața mea n'am avut o sară mai urită, ca asta...

Bietul Anonim! Îl înțelegem, să-i împărtășim durerea. Într'adevăr, nu-i incru de șagă, să-ți zacă la inimă înaintarea neamului tău, și să vezi pe urmă, cum în comuna Șanturug, care, având o comunicație excelentă, gară în loc etc., ar putea fi cu timpul un centru cultural de însemnătate să vezi, zic, cum în această comună să face o petrecere atât de mult dorită, la care să plătești intrarea cu 2 coroane, ca pe urmă, să te trezești frumușel învărtindu-te cu o simplă — săsoaică... Ba să-ți mai fure și umbrela...

Ce să-i faci, dragă Anonime? — N'ai ce-i face?...

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Septembrie n. 1908.

— **Impăratul la manevre.** În Vespri e numai splendoare. S'au început zilele marilor manevre împărătești. Arhiducii au sosit ieri cu trenul dela amezai. Parte dintre ei s'au sălășluit la Hajmáskér. Majestatea Sa împăratul a sosit azi, însoțit de suita strălucită a generalilor săi și a oamenilor de curte. Drumul pe unde trecea trenul curții, găurile mai însemnate, inundate de lume. Majestatea Sa a fost salutat cu entuziasm pretutindeni, făcându-se îndeosebi o frumoasă primire la gara din Alba-regală. În Vespri stradele sunt împodobite a mare sărbătoare. A sosit multă lume din toate părțile țării ca să aziste la priveștiștea grandioasă ce ofer asemenea manevre mari.

— **Belciugul să strânge.** Cititorii noștri își amintesc de scandalul întâmplat la adunarea generală a învățătorilor noștri din Bihor, cu prilejul adunării ținute la Oradea-mare. Acuma aflăm din ziarul jidano kossuthist din Oradea din „Nagyvárad“ cauza adevărată a scandalului, căci să pare că provocatorii lui s'au îngrijit ca lumea străină să ia act de meritele lor patriotice.

Lucrul s'a întâmplat astfel. Președintele adunării protopopul Alexandru Muntean, un bun român a arătat o rană a școlilor noastre, faptul că învățătorii noștri azi nu mai predau cântecul național în școală. Un lucru mult discutat între ceice privesc cu îngrijire direcția în care să desvoltă școlile confiscate dela noi, căci trebuie să le socotim ca și confiscate.

Când părintele protopop Munteanu a dat expresie durerii sale a izbucnit o adevărată furtună inscenată de învățătorul Firu din Oradea-mare. O furtună în care să huiduia protopopul și să aclama Saulul școlilor noastre din Bihor, subrevizorul Karácsonyi, identic cu Crăciunul crescut gratis în internatul nostru diecezan din Arad. Așa să prăsnuiește în ziarele ungarești din Oradea-mare „biruința clubului patriotic“ în inima învățătorilor noștri din Bihor.

Dacă vom mai adăuga legăturile învățătorului Firu cu Timișoara și cu Bodroglu, bine cunoscute de pe vremea alegerilor episcopesci și vizitele dăruite mai recente prin Arad spre a se oferi pentru postul de profesor de muzică, pentru care nu are nici calificăție ulterioară și care nici nu-i vacant măcar, atunci vom înțelege legătura cauzată cu scenele dela adunarea învățătorilor din Bihor. Cheia dela Xilokerkos a fost învărtită nițel prin sacactuarul școlii noastre confesionale. Va să zică *nulla dies sine linea*. Mai ieri ni s'a dat să vedem această fatală cheie învărtindu-se prin minister în forma scrisorii dlui Silviu Saciu iar azi în rostul dlui Firu. Oare ce surpriză ne mai așteaptă mâine?

— **Di George Coșbuc** — cetim în „Rev. Bistriței“ — poetul care a dus departe faima ținutului nostru, petrecând câteva zile și în orașul nostru cu stimata soție, intelectualii români din Bistrița s'au întrunit Joi seara la o cină comună în onoarea sa. Bineventarea poetului a făcut-o în cuvinte alese, dl Dr. Tripon, iar dl T. A. Bogdan a cetit o poezie ocazională. Asemenea convenire au ținut și nășăudenii.

— **Aviz.** Fiindcă mai mulți dintre învățători s'au adresat pela diferite librării după cartea „Metodul Fonomimic aplicat la învățarea cetitului și scrisului românesc“ de Gh. B. Boieriu și Gh. Codrea, vestim pe calea aceasta pe toți ceice se interesează de această nouă procedură metodică, că fiind tipărită numai într'un număr restrâns de exemplare, cartea nu e dată în comisiune nici unei librării; ceice dorește să o procure să se adreseze direct la autori în Viștea-de-jos (Alsóviszt), com. Făgăraș, de unde trimițând înainte 2 cor. 10 fil., primesc cartea francată.

— **Sfințire de biserică.** Luni, 8/21 Sept. se va sfinți biserica gr. ort. din Boian. La festivitatea aceasta poftim pe toți românii de bine. După sfințire va fi prânz comun în sala școlii, cu taxa de participare: 2 coroane. Ceice doresc să ia parte la masă, sunt rugați să se anunțe cât mai curînd părintelui Iosif Crișan.

Comitetul parohial.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebrel: Cu inima înfrântă și cu sufletul plin de durere adâncă, în numele nostru și al tuturor rudeniilor, facem cunoscut, că iubitul nostru tată, socru și frate *Simeon Monda*, protopresbiter și paroh gr. or. român, după un morb scurt, dar greu, și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, Duminică în 13 Septembrie st. n. la 9 ore a. m. în anul al 59-lea al țetății, și 24-lea al preoției și în al 7-lea an al văduviei. Rămășițele pământești sau așezat spre vecinică odihnă Marți, în 15 Septembrie a. c. la 10 ore a. m. în cimiterul gr.-or. din Borgo-Bistrița. Fie-i țărâna ușoară și amintirea în veci binecuvântată! Iuliu, Victor, Aurel, Cornelia măr. Mărincaș, Lucreția, Eugenia, Elisabeta, Corneliu și Virgil, ca fii și fiice, Mihail Mărincaș ca ginere, Iacob și Dr. Andreiu Monda, Raveca Palagia, Todora Măriuca și Ileana, ca frați și surori.

— **Un nou cartier al Bucureștilor.** E interesant de văzut cum se dezvoltă și ia un avânt din ce în ce mai mare, noul și igienic cartier al capitalei numit „Căminul Propriu“ în apropierea Apelor minerale. Grație stăruințelor și activității neobosite a administrației locale, cartierul e prevăzut azi cu toate instalațiile moderne de apă, canal, gaz aerian, ceea ce-l face accesibil până și celor mai pretențioși.

Aerul sănătos al localității, buna împărțire a terenului de clădire, curățenia și frumusețea caseilor și grădinițelor, dă o înfățișare plăcută intrării în cartier și face ca tot mai mulți locuitori să-și fixeze acolo un cămin modest și liniștit.

— **Jubileul lui Tolstol.** Cu ocazia jubileului lui Tolstol celebrul dramaturg german Gerhart Hauptmann a trimis marelui scriitor rus o adresă în englezește și un album cu 45 de pagini pline de ilustrații.

Tot cu această ocazie scriitorul englez Wright a dus la Iasnaia Poliana ca să predea lui Tolstol o adresă înscălită de 700 de literați englezi.

— **Concurența dintre electricitate și vaporii cari își dispută superioritatea în soluțiunea problemei locomoțiunii celei mai rezezi.**

Zilele astea a avut loc un match în Statele-Unite pentru a se vedea de partea cui e întâietatea. Un tren compus din 9 vagoane, puse în mișcare de o locomotivă electrică de 100 de tone și de 3000 de cai putere a luptat cu cea mai bună locomotivă americană, New-York de care erau legate numai 7 vagoane. Locomotiva electrică a eșit victorioasă.

— **Atentat în timpul unei reprezentații.** În timpul reprezentației de Vineri dela teatrul „Ambigu“, (Paris) directorul teatrului a fost grav rănit cu un foc de revolver de către un credit r îndărătnic. Directorul a fost transportat la spital.

— **Vapor nou.** Botezul noului vapor de război „Erzherzog Franz Ferdinand“ se va face în 30 Septembrie. Noul vas de război va fi lansat la San Marco lângă Triest. Nașa vaporului este principesa Maria Anunciata. Corpurile legiuitoare încă au fost invitate la solemnitatea aceasta.

— **Sven Hedin spre casă.** Indrăznețul descoperitor al Tibetului Sven Hedin a sosit la Simla (India) deghizat în haine de proot și va pleca peste două zile la Londra.

— **Nafragiați mâncați de antropofagi.** Călătorii sosiți din Congo la Bruxela cu vaporul „Leopoldville“ spun, că pasagerii și personalul, vaporului scufundat „Bruges“ nu s'au înecat în mare, după cum se crezase, ci au scăpat cu înnotul pe o insulă, unde au fost prinși și mâncați de antropofagi. O expedițiune trimisă contra lor a prins și spânzurat pe mulți dintre ei.

— **Pachet poștal, care explodează.** Administratorul proprietăților marelui duce Mihailovici în Caucaz, a primit un pachet poștal, care a explodat la deschidere.

Doi fii ai administratorului au fost uciși și 1 inginer a fost grav rănit.

Atentatul e îndreptat în contra marelui duce, de care se știe că se află de obicei în acest timp la proprietățile sale din Caucaz.

— **Ministru delapidator.** Se anunță din Copenhaga că s'a constatat acum că fostul ministru Alberti a delapidat 10 milioane și un sfert din casa de economii a țăranilor. Se mai spune că Alberti cumpără titluri de nobleță și decorațiuni prin anumiți agenți ai lui. Unul din aceștia ar fi fost și exconsulul general grecesc la Copenhaga, fugit de curând și care făcea parte dintr-o societate de stricați.

— **Prin efectul miraculos al cremel „Aranka de Mintseck“,** orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în conținut 2 coroane. Săpun „Aranka“ 70 fileri apă de spălat „Aranka“ 1 cor., pudră „Aranka“ 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr „Aranka“, 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încrunțește părul să folosească regenera-

torul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemétt.

— **Arta fotografierii** în urma dezvoltării sale cucerește teren din ce în ce mai mare și fotografierea reușită e atât pentru cei mari cât și pentru copiii o ocupațiune nobilă și plăcută. Fie că azi arta aceasta se poate deja însuși în câteva ore, e foarte potrivit pentru cadouri. Mare magazin (Dubinievicz Oszkár, gyógyár ú vegy-és illatszerkereskedő Ctu), (Kolozsvár), care se recomandă atențiunii p. st. public.

Adversarii lui Napoleon la Lobau.

Sub primul titlu de mai sus, dnul N. Tinc, a adunat într'un mic volum, câteva povestiri și schițe, scurte episoade istorice din cele mai interesante, precum și câteva poezii războinice.

Napoleon I înainte, în 1806, spre Viena. Voia să zdrobească armata arhiducelui Carol, care se ridicase împotriva-i. Dar iată că din Lobau, o insulă pe Dunăre în apropiere de capitala Austriei, e întâmpinat cu ghiulelele. Napoleon se oprește în loc cu armata sa și dă ordin ca să se ia numai decât în posesiune insula, curățindu-se de vrăjmași. Dar insula opune armelor franceze o rezistență care surprinde și uimește pe marele general și împărat.

— Ce e asta! exclamă Napoleon. Trupele care ocupă insula nu sunt nemți, de sigur că nu. Aceia s'ar fi plecat până acuma!

Apoi, întorcându-se spre mareșalul Launes, care eră la spatele lui, i o donă:

— Mareșale, cu orice preț, să-mi prindeți câțiva oameni din acea garnizoană și să mi-i aduceți aici.

Ordinul se execută. Cu un preț greu, cu jertfe disproporționate, poate, se aduseră înaintea împăratului câțiva soldați austriaci din Lobau.

— Bine! zise împăratul aștindu-i cu privirea lui pătrunzătoare. Acuma, să vie cineva care știe nemțește și să-i întrebe cine sunt și câți sunt.

Un ofițer înaintează spre ei și le vorbește nemțește. Soldații austriaci dau din umeri și nu răspund nimic, căci nu înțelegeau nimic.

— Iacă, afirmă împăratul: știam eu bine că nu sunt nemți. Dar ce, ce sunt?

Un soldat dintre prizonieri îi bănuiește și-i pricepe vorba franțuzească a împăratului și-i răspunde:

— *Apoi, mărire Doamne, noi suntem români din regimentul 31 de infanterie.*

— Poi, domine, romani, reggimento, fanteria, îngână împăratul repetând cuvinte cunoscute lui, corsicanul, și pe care le prinsese din graiul soldatului austriac; aceștia sunt italieni. A, iată dar valoarea armatei austriace!

Printre trupele franceze se află și un ungur care asistă la scenă cu captivii austriaci. Acesta își ceru voie să vorbească și-i dete următoarea explicațiune marelui împărat:

— Da, sire, prin văile munților Carpați locuiește un popor care se numește români și care vorbește o limbă asemănătoare întru câtva cu cea italienească

Ei dau trupe bune de infanterie, așa e, dar nu constituiesc numai ei singuri forța adevărată a Austriei, căci sunt amestecați cu unguri și cu slavi. Mai toți aceștia apoi vorbesc și ungurește.

Și maghiarul, adresându-se ungurește unuia dintre cei prinși, acesta se întâmplă că-l înțelese și-i răspunde pe limba lui.

Atunci împăratul ordonă ungurului să-i facă o proclamațiune în ungurește, de vreme ce și celelalte popoare eterogene din Austria pricep acea limbă, prin care să le spuie că el le promite să le scoată de sub jugul Austriei, pentru care nu se cade să-și mai jertfească viața.

Proclamațiunea se făcu și Napoleon o iscăli. Un exemplar după ea se află în biblioteca statului din Budapesta.

— Romani, romani! repetă Napoleon pe gânduri. Tot virtutea romană face forța armatelor! Trebuie negreșit să fac ceva pentru acest popor. Evenimentele însă se precipitară și Napoleon I

nu-și putu țineă cuvântul dat în momentul, când în gândul lui se puse, pentru primadată, temela politice naționalităților.

Dar ce n'a făcut Napoleon I pentru noi români, a îndeplinit Napoleon III, care i-a moștenit numele și ideile.

Să nu uităm că suntem datori să avem cult pentru numele de Napoleon!

Economie.

— **Țăranii din România să organizează economiceste.** Un număr de 60 săteni, din comuna Braneț (Romania), s'au constituit în tovărășia „Progresul“ pentru exploatarea de mașini agricole. Tovărășia a și luat o garnitură de treerat în valoare de 14 200 lei.

— Prin stăruința dlor A. G. Georgescu, institutor, dr. G. Soiu, preotul Em. Mărculescu și pr. Al. Popescu, plugarii din Corabia au înființat în ziua de 24 August a. c., o Baccă populară în acel oraș.

— Din inițiativa conducătorilor Băncii populare „Albina“, ce aparține cercului cooperativ „Solidaritatea“ din județul Botoșani, s'au pus bazele unui magazin de consum în comuna Verești.

Magazinul nu-și va începe operațiunile până ce capitalul vărsat nu va atinge cifra de 4000 lei.

— Consiliul de administrație al federației Podgoria, din comuna Topoloveni, a hotărât a ține, în luna Noemvrie, în localul federației, a unui curs pentru conducătorii de tovărășii.

Programa cursului va fi reînlocmită de președintele federației și va cuprinde ca obiecte de căpetenie: Ținerea registrelor și călăuză administrației.

— **Bogațiile Danemarcel.** Într'un raport înaintat ministerului de agricultură al Franței, se face cunoscut, prin țifre, propășirea de necrezut a regiunii Danemarceli.

Această țară mică, cu o suprafață cât a treia parte din țara românească, numără numai 2 milioane și jumătate de locuitori, aproape cât are numai orașul Paris. Dar comerțul său internațional atinge un miliard și jumătate și marina sa de comerț are 3.700 vase. În 1905 ea a exportat: 29 000 cai (atât cât a exportat și Franța); 122.000 capete de vite (de trei ori mai mult decât Franța); 100 de milioane kilograme de carne pentru consumație și de porc sărată, (de 18 ori mai mult decât Franța); 80 milioane kilograme de unt (de patru ori mai mult decât Franța) și un milion de ouă pe zi.

Acest rezultat uimitor, este datorit în mare parte, metodelor științifice întrebuințate în exploatarea pământului și în dezvoltarea societăților cooperative. Cea dintâi lăptărie cooperativă a fost înființată în anul 1882; astăzi sunt peste 1.000 care se ocupă a vinde laptele a peste 900.000 de vaci, adică 80%, din producțiunea totală a țării.

Budapesta, 15 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.74—22.76
Săcară pe Oct.	18.86—18.88
Cucuruz pe Main	14.78—14.80
Ovăș pe Oct.	16.06—16.08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 70—23 K. 80 fil.
Din comitatul Albei —	22 > 40—23 > 55 >
De Pesta — — — —	22 > 50—23 > 60 >
Bănățenesc — — — —	22 > 60—23 > 75 >
De Bacica — — — —	22 > 50—23 > 65 >
Săcară — — — —	18 > 90—19 > 05 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 75—15 > 90 >
> de cvalitatea II.	15 > 40—15 > 65 >
Ovăș de > I.	16 > 60—16 > 80 >
> > > II.	16 > 20—16 > 50 >
Cucuruz vechiu — — —	16 > 80—16 > 95 >
> nou — — — —	> — — — — >

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Felurimi.

Iuțea călătorilor. În veacul al 16 lea trebuiau 22 de zile din Florența la Paris și 30 de zile la Londra.

Pe la 1690, drumul dela Paris la Dijon se făcea în șapte zile.

În 1740 se făcea în șapte zile drumul dela Paris la Strassburg sau dela Londra la Edimburg.

În 1789 trebuiau treisprezece zile dela Paris la Marsilia.

Acum, marile transatlantice fac 37 kilometri și mai mult pe oră; trenurile internaționale fac în mijlociu 85 de kilometri. Nu mai există un singur punct în Anglia care să fie depărtat cu mai mult de douăsprezece ore de Londra.

Nu există un singur centru important de civilizație pe pământ, dela care până la Londra să trebiască mai mult de treizeci de zile.

Cu mijloacele actuale de transport, întreg globul se aduce, în ce privește drumul dela un punct la altul, la dimensiunile pe cari le avea Anglia pe la mijlocul veacului al 18 lea.

Repezițiunea călătoriilor va crește și mai mult. Ce ne rezervă aeroplanul? Se prevăd 200 kilometri pe oră, ba și mai mult. Prin urmare, nu va mai fi nici un punct pe glob care să fie depărtat mai mult de patru zile de Londra.

BIBLIOGRAFIE.

I. Russu-Sirianu: Iobăgia (Vol. I) până la finea secolului XV. Pag. 408. Arad 1908. Tipogr. Diecezană gr. or. rom. Prețul 3 cor.

I.

Titlul lucrării din capul acestor șire se potrivește mai mult pentru exprimarea caracterului și tendinței lucrării, decât pentru a resuma în nuce cuprinsul cărții.

Dar totodată constatăm, că această carte, — este folositoare mai ales pentru motivul, că pune în lumina adevărului, fără preocupățiunilor soviniște, problema de care se ocupă, și care reiese din succesiunea evenimentelor istorice, în parte prea în amănunțime tratate.

Timpul vizirilor (ung. vezér) ori ducilor — este capitolul cu care începe cartea. Autorul, cum se vede dela început a utilizat mai ales izvoarele din patrie, dar recunoscute ca autorități în istoriografia maghiară. Marczali e mai adeseori citat, și cu drept cuvânt.

Poporul imigrat în patria noastră, poporul maghiar, — ne spune autorul — în forma primei sale organizări, îl aflăm luând hotăriri în „comună înțelegere pentru afacerile mai importante“, susținând ca „proprietate comună a membrilor seminției pământul cucerit“, „jefuind și făcând provinciile învecinate“, ajungând pe urmă la înfrângerea dela Merseburg (15 Martie 933) ș. a. O îmblânzire, a poporului venit din Asia, o aduce încreștinarea.

Gylas, domnitor „ture“ (maghiar) a fost încreștinat și botezat la Constantinopol, de unde aduce ca episcop pe blândul Ierotei, călugărul din Ardeal, care îl însoțise la Bizanț.

Invaziunile se mai potolesc. Maghiarii invadează dela prizonierii aduși din apus și dela coloniști, să organizeze țara mântuită ca stat, cum am zis, prin încreștinare și prin adaptare la condițiunile aflate, deși s'au adaptat cu multă greutate și în îndelungat timp.

Între stările aflate de maghiari în patria aceasta, este a se remarcă, că pe când coloniștii și ei înșiși maghiarii s'au așezat în ținuturile șesoase, „cei dintre dealuri, cari erau mai numeroși — scrie Marczali — și unde ungerii nu se așezau, au rămas în satele lor, sub jupani proprii“. Acești jupani sunt chinezii; aceste așezăminte sunt chinezatele și voevodatele românești, pe care le aflăm dovedite în Maramurăș, Bihor, Banat, Hațeg, Făgăraș și ulterior în organizarea dela începutul lor — a principatelor Muntenia și Moldova.

Asupra chinezatelor, cuprinde cartea d-lui Russu un capitol special, în care a utilizat rezultatele pozitive ale cercetărilor istoriografilor români celor mai competenți. Noi am relevat aici acest moment, adecă ne-am oprit asupra chinezatelor, pentru a indica timpul primei organizări româ-

nești pe teritoriul patriei noastre, organizare, care a existat, la venirea maghiarilor.

Când Vojk, fiul ducelui Géza, ulterior regele *Stefan cel sfânt*, primul rege al Ungariei, se căsătorește cu Gizella (955), fiica ducelui de Bavaria și legăturile politice și cele religioase ale poporului maghiar se îndepărtează de orient de întimitatea cu Bizanțul și se apropie de apus. Propaganda papistă pe de-o parte, feudalismul pe de alta, se vor valida, în noul regat.

Stefan împarte, după modelul francic, țara în comitate*) regale 45 la număr și cetăți regale, cari aveau în frunte șpani (ulterior ispân). În cetate locuia șpanul cu o ceată de slujbași de toate categoriile, iar ceice păzeau și apărau cu armele aceste cetăți, erau *iobagiones castri*.

»Iobagii de cetate« erau la începutul regalității probabil stâlpii regalității, față cu puternicii feudali. Andrei II vorbește de »consilio omnium iobagionum nostrorum«. Sfetnicii îi sunt dar, iobagii! Până pe timpul lui Carol I muncitorilor nu li se zicea »iobagi«, ci »populi nostri«.

Straturile sociale și drepturile lor, s'au întocmit pe timpul organizatorului prim al țării, regele Stefan, în modul următor:

Comes erau cei ajunși în grația regală, fie pământeni, fie străini. Sfetnicii ai regelui, având același rang ca ispânii, ei sunt distinși cu proprietăți întinse, pe cari lucrează oameni liberi (arendăși) și *selavi*, dintre cari, cei din urmă erau cei despoțai — drept pedeapsă — de libertate.

Hospes erau muncitorii străini, aduși în țară pentru a împlini munca folositoare, în lipsa de muncitori suficienți în țară; ei se bucurau de diferite favoruri, după localități și felul imedii muncii.

Libertini numiți și *unghi*, sunt muncitorii, cari au fost păgâni și s'au încreștinat; *udvarnici* erau cei ce slugeau pe la curte.

Sub Stefan se introduce și dijma pentru biserică: »Dacă Dumnezeu a dat cuiva zece, una a zecea să o dea lui Dumnezeu. Dacă ascunde zece, să se ia nouă. Iar dacă cineva fură zeciuiala pusă de-o parte pentru episcop, să fie osândit ca un hoț și amenda se cuine episcopului«.

Proprietățile se împărțeau deja pe timpul lui Stefan în *sesium* (cât se da unui muncitor) și *alodium*, cari sunt izlazuri și păduri, proprietăți regale, terenuri de utilitate comună pentru poporațiune.

În chipul acesta s'a organizat Ungaria sub întemeietorul ei ca regat, acel întemeietor care a învățat pe moștenitorul său, că »*Regnum unius lingue turpe et imbecillum*«, — dar a întărit feudalismul civil și clerical, conform duhului vremii aceleia.

Oare nu se vor urca »șleacțele« peste capul regalității.

Vom vedea.

II.

Pe timpul regilor din familia arpadiană sfântul scaun din Roma ajunge protectorul, care se amestecă în toate și pune la cale toate; alianțe împrumuturi, căsătorii ș. a.

Dintre regii cari au binemeritat distincția bisericii Romei, e de pomenit, după Sf. Stefan, Sf. Ladislau. Dar cu toată pietatea domnitorilor, erupțiuni ale sălbăteciilor primitive nu lipsesc, în poporul maghiar, refractar față cu legea creștină, încât e nevoie adeseori, mai multe veacuri de-arândul să fie reprimite acele erupțiuni și mișcări cu multă cruzime.

Poporațiunea maghiară, după Sf. Gellért, ai cărui martiriu e nemurit prin botezul Szt. Gellért din Buda, spune, că maghiarului mai mult îi place »să bea, să călărească, să fie în războiu, decât munca productivă«. Trebuie deci, ca pentru munca productivă să se aducă alte elemente, des toinice, — dar cărora în schimb trebuie să li se și asigure oarecare avantaj și prerogative.

Astfel prosperează coloniștii sași aduși în Ardeal, cu cele șapte cetăți ale lor și proprietățile din jurul lor; astfel se organizează scaunle *secuești* și »s'au așezat *valahii* sub cnej deosebiți« (Pauler) »considerați ca oameni ai regelui«, ceea ce e identic cu statul de *iobagiones castri*«.

»*Iobagiones castri*«, despre cari a mai fost vorba, erau la dreptul vorbind, soldații așezați în jurul cetăților regești nu ale feudalilor, cari își

*) Ung megye (întâia oară se găsește acest cuvânt în legile lui Coloman cărturarul) dela mezda slav, afin cu megieș român, care însemnează vecin cu hoarul.

aveau și ei cetățile și armatele (banderii). Ceilalți muncitori agricoli și meseriași din cetăți, erau cireș, organizați la început militarmente, ulterior ca bresle și cărora li-se designau anumite părți și strade din orașe, din cetățile regești.

Din poporațiunea agricolă, ori cine se așează pe teritor (moșie) regeșc, primea casă, loc de arat — pentru un plug 100—170 pogoane (jugere), — având să-și îndeplinească datornițele (pecunia fumașe — bani după fumuri de casă; decima — una a zecea din toate produsele ș. a., după clasa din care omul făcea parte).

Marea proprietate a bisericilor și a itegarilor, cari sunt înalții demnitari ai țării, se sporește și întărește prin daruri regești, cari se dau atât pentru mulcomirea puternicilor feudali sburdanici și porniți spre revolte, cât și pentru întărirea statului aristocratic aduși din străini. Se aduceau oameni luminați și aleși din străini, cu gândul să-și facă regele sprijinitori mai devotați decât nobilii de neam din țară.

Moșiile unor sămintii cu timpul s'au transformat în *moșii familiare*, devenind averi private*) în mâna unei clase separate de celelalte straturi ale poporului.

Despre moșii cumpărate, se vorbește foarte târziu.

Rolul mare ce l-a câștigat clericalismul în conducerea statului pe timpul regilor din casa Arpad, se dovedește prin faptul, că la 21 Maiu 1092 s'a ținut un »*smod sfânt*« sub prezidiul lui Ladislau sfântul »regele foarte creștin al ungarilor, cu mărturia atât a *iobagilor* cât și a întregului cler și poporului; în acest »sinod«, s'a întărit decizia ca »Episcopului să i-se dea zeciuiala din toate... *Dijma* se strânge înainte de Crăciun... Preotul mai avea venituri și în afaceri de judecată: un ban dela proba cu apă și doi bani dela proba cu foc«...

Cu toate că *Ladislau sfântul* a căutat să ușureze poverile și să se reducă exploatarea muncitorilor, căci nu legea ci puterea hotărea, mai ales pe auncii, »în tot decursul evului mediu obiceiul a jucat rol mai mare decât legea; așa că un alt rege, *Coloman Cărturarul*, »vrea să ușureze sarcinile legale ale popoarelor sale, sarcini pe cari le socotea de nedrepte.«

Raportul economic între straturile poporului, e evident, din cele premise. Țara se îndrumă spre întărirea oligarhiei, în fruntea căreia merge hierarhia bisericăscă, cu prelații stăpâni pe latifundii.

În această perioadă întrezărim izvodul aceleia mișcări, care va duce la revolta țărănească din Ardeal, dela 1437, contra abuzului de putere și exploatarea ilegală a episcopatului, catolic ca proprietar de mari întinderi de moșii. (Episcopul *Lépes*.)

Mai relevăm din această parte a cărții d-lui Russu, indicarea faptului, că »Ladislau a acordat deosebite favoruri *grănterilor*, coloniști așezați anume pentru paza țării la frontiere«.

Ne ar fi plăcut să vedem aici o aprofundare a problemei, — căci afară de săcui (și ordinul cavalerilor teutoni așezat temporar în părțile Branului) grănterii au mai fost numai românii din nord și sud și slavii sudici în această țară. Deci această parte ar fi putut înlocui cu prisos amănunțele asupra judecăților și pedepselor, din cari ni se dau prea multe amănunte și cari, deși caracteristice pentru acele timpuri sunt de mai puțin interes pentru noi.

Biserica papală se întărește, în măsura ridicată în privința materială iar influența ei asupra suflurilor prin probe și mărturii la judecăți, ca d. e. proba de foc) și mai mult împuternicirea ei pe terenul politic, să vedem ce fenomene produce și ajută la suprafață în raporturile dintre regalitate și oligarhie.

S'a întărit regele prin sprijinul dat bisericii și prin amenajarea aristocrației?

Tensiunea peste punctul maximal, duce la sfărâmare.

(Va urma).

Din Ocina.

*) În Principatele române abia la începutul veacului XIX (Regulamentul organic) s'a organizat proprietatea, devenind dezastru pentru țară. Dovadă de marea întârziere a evoluției economice peste munți. Nu cred inutilă această notă comparativă. Aut.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Un tiner român, dorește a face cunoștința unei Domnișoare econoamă, cu caracter ales și bune studii sau diplomată ca învățătoare mai cu seamă, posedând și modeste recerinte materiale, spre a fi luată în căsătorie.

A se adresă la Administrația ziarului nostru, sub inițialele D. P., — Corespondențe și fotografie, cari se vor inmanuă persoanei interesate, sub cea mai strictă discrețiune.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Datoriei Publice și Pensiunilor
Datoria Publică.

Nr. 68862 23 August 1908.

Publicațiune.

A 36-a tragere la sorti a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1891, împrumutul de 45.000.000 lei se va efectua în ziua de 18 Sept. (1 Oct.) 1908, la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în «Monitorul Oficial» Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

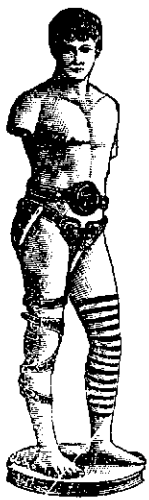
La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 382.000 în proporția următoare:

19 titluri de câte	5.000 Lei	95.000
46 » » »	2.500 »	115.000
115 » » »	1.000 »	115.000
114 » » »	500 »	57.000

294 titluri pentru o valoare nominală de Lei 382.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Director: M. Șeteanu.

Cele mai bune bandaje de hermă, de pânteci, suspensorii, iri-gătoare, injectoare și articole de cauciuc, (gumă), ciorapi de cauciuc se gă-sesc la

Carl Koch

Timișoara (în oraș).

Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

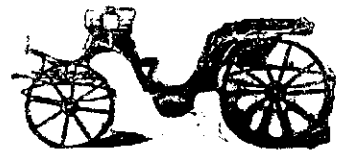
Kovács István urmașul lui

FARKAS J.

fabricant de trăsuri.

Temesvár Józsefváros, Fröbel utza 58
(casa proprie).

Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866

Are trăsuri noi și reparate.

Primește reparaturi, lucrări de faur de lemnar și de lăcut.

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: STAUBT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

CEASURI DE TURN

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solidă. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onoratele comitetei bisericesti asupra

MAREI TURNATORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară cjasurile de turn pe lângă chezașie. — Onoratele comitete și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu budget, gratis.

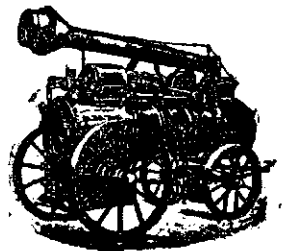
Prima fabrică de mașini agricole și întreprindere de săpat fântâni adânci din Sătmar.
SZATMAR strada Teleky 8.

Șeful firmei **PROBST MÁTYÁS**

Primește:

instalări de mori de aburi și motoare cu ulei, sfredelirea de fântâni arteriane, conducturi de apă și pompe de apă de orice sistem, aparate pentru uscatul nutrețului, reparații de automobile și de motoare cu benzină și orice lucrări atingătoare de această branșă cu prețuri avantajoase.

Depozit permanent de mașini cu aburi și de pompe.

Dubiniewicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.

Cluj, (Kolozsvár) Deák-Ferenc u. 8.

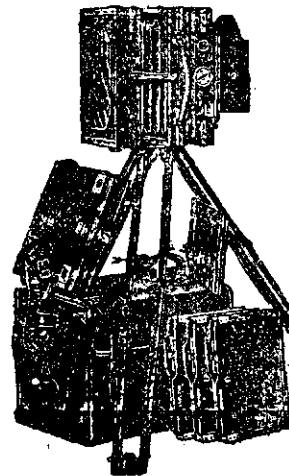
Mare magazin de

mașini de fotografiat

și tot ce se ține de ele.

Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.

Aparat de pirogravat și tot ce se ține de el.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : **Debreczen** : : farmacia : :
cist : : **Debreczen** : : «Arany egyszarvu»

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

.....

.....

MUSTAȚA E FRUMOASĂ

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....

.....

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ța o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

■ Jambrik József ■

auritor, vâpsitor
de biserică, pregătitor de cadre (rame) aurite.

SEGHEDIN.

(Szeged), strada Kelemen nr. 4.

PRIMEȘTE orice lucrări noi și reparări
de această branșă precum:
altare, amvane, cruci, prapori (steaguri),
lcoare și cadre (rame), precum și renova-
rea și vâpsirea obiectelor bisericesti cu aurul
— cel mai bun care nu-și pierde fața. —

■ Preturi favorabile și
executare cu punctualitate. ■

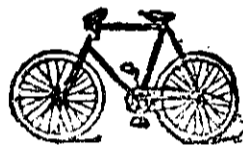
HAMMERZS. és TÁSRA

măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).
ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (In casa dlui Dr. Sever Ispravnik).

Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil
în biciclete fabricații engleze, americane și germane.
Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”,
„OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu suneca în formă
de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.

Mare asortiment în părți
de mașini de cusut, ar-
ticole de montate bici-
clete și articole de elec-
tricitate.

Tot felul de reparațiuni în branșa aceasta pe lângă
prețuri moderate și garanție

Expoziție permanentă. Magazin de mobile!

Anunț on. public că mi-am aranjat din nou și mi-am lărgit
magazinul meu de mobile
aflător pe piața Andrassy Nr. 15 (casele Hermann).
care există de mai multe zeci de ani și să lucreză
de un prestigiu excelent. Magazinul a fost acum lărgit
:: cu apartamentele din etaj și l-am aranjat cu :

cel mai modern și mai nou mobilier
de salon, de sufragerie
:: și dormitor. ::

toate din fabrica mea, încât oricine le va vizita va
găsi imediat și va putea alege orice mobilă dorește.
Comandele din provincie să execută prompt și repede.
STEIGERWALD A. fabricant de mobile.

GEYER HENRIK

Fabrică de tavane trestii, instalată cu mașini.

UJVIDÉK, str. Petőfi nr. 98.

Recomandă în atențiunea arhitecților precum și în a publicului
doritor de construcții fabricatele sale brevetate de **tavane**
de trestii lucrate cu mașina. Fabrică: trestii de bolți
de orice lungime și de orice soi, **cojite sau necojite**, precum
și **paravane și îngrădiri** pentru grădini și pentru procători de
caramizi, împletituri dese de trestii pentru îngrădirea pomilor
și a strugurilor. — **Furnisează mașini pentru orice fel**
de lucrări de trestii. — Împletiturile mele de trestii sunt
cele mai bune și executate în mod solid și nu se pot confunda
cu alte mărfuri inferioare.

Nr. telef. pentru oras și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4}
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatulu
Bichiş, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitorii de afaceri abili
și demni de încredere.